

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

 Олена ПОТОЦЬКА
«29» серпня 2025 року

**СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВ»**

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2025**

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Програму вивчення навчальної дисципліни «Історія мистецтв» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодших бакалаврів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Програмою навчальної дисципліни «Історія мистецтв» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:

- основних тенденцій розвитку історії світового та українського мистецтва та їх чинників;
- основних подій та явищ історії мистецтва у їх культурних, стильових, жанрових особливостях;
- мовних особливостей живопису, скульптури, архітектури, театру;
- провідних художніх стилів та напрямків, відповідних жанрів, в яких сконцентровано основні надбання світового мистецтва;
- визначних художніх творів з різних видів мистецтва та їх виразних особливостей;

Закріплення отриманих теоретичних та практичних знань відбувається на аудиторних групових заняттях та при виконанні самостійної роботи (підготовка до аудиторних занять, підготовка до контрольних заходів та опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях).

КОМПЕТЕНТНОСТІ

У межах цього курсу здобувачі освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» формують інтегральну, загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво».

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері різних видів мистецтва, або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 9 Здатність застосовувати інтегровані знання з інших видів мистецтва в професійній діяльності.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

Дисципліна «Історія мистецтв» вивчається протягом п'ятого- восьмого семестрів (на основі базової середньої освіти) та третього-шостого семестрів (на основі ПЗСО) і закінчується заліком.

Для здобувачів, що навчаються на основі базової середньої освіти, кількість кредитів ЄКТС – 4, загальна кількість годин – 120, з них аудиторних – 71, самостійних – 49. Для здобувачів, що навчаються на основі повної загальної середньої освіти, кількість кредитів ЄКТС – 3, загальна кількість годин – 90, з них аудиторних – 71, самостійних – 19.

МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «Історія мистецтв» є вивчення здобувачами основних творів вітчизняного та світового мистецтва, усвідомлення їх стильових та жанрових особливостей.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

РН 5 Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити.

РН 6 Визначати зміст, форму, жанрово- стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично- теоретичної/педагогічної/організаційно- творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ

Нормативна навчальна дисципліна «Історія мистецтв» є складовою частиною циклу професійної та практичної підготовки фахівців. Для її розуміння та набуття практичного досвіду необхідні знання, отримані на рівні середньої освіти, а саме — знання основних творів історії світового

мистецтва, термінології та базових закономірностей мистецтва. Дана навчальна дисципліна поєднана із обов'язковими фаховими дисциплінами («Фах», «Історія музики», «Курс підготовки сучасного педагога», «Педагогічна практика» тощо).

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Історія мистецтв» реалізується у вигляді практичних аудиторних занять та самостійної роботи.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи групового навчання, індивідуального консультування, інтерактивні та евристично-пошукові методи, метод часткового пояснення, метод проблемного навчання та кейс-метод.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1.

Мистецтво у сучасному світі. Мистецтво Давнього світу. Первісне мистецтво, історія відкриттів, періодизація. Скульптура палеоліту. Наскальні розписи в печерах розписи в Ласко, Фон-де-Гом (Франція), Альтамирській печері (Іспанія). Поява мегалітичної архітектури. Релігія, культ, обряд. Стоунхендж (Англія). Архітектура і пластика держав Стародавнього Сходу. Основні етапи історії Стародавнього Єгипту. Еволюція давньоєгипетського мистецтва. Особливості релігійних поглядів. Архітектура як актуальний вид мистецтва. Ступінчаста піраміда Джосера. Золотий перетин як основний принцип композиції комплексу в Гізі. Піраміда Хуфу. Період розквіту храмового будівництва. Храмові комплекси Іпет-Сут і Іпет-Рес. Скульні гробниці. Правління фараона Ехнатона. Храм Атона в Карнаці. Поняття канону. Фаюмський портрет. Історія відкриття пам'яток мистецтва Стародавніх цивілізацій.

Тема 2. Мистецтво античного світу.

Мистецтво Давньої Греції: міфологія та релігія. Давньогрецьке мистецтво та основні естетичні принципи. Періодизація давньогрецького мистецтва: гомерівський період, архаїка, класика, еллінізм. Гармонійний, замкнений, цілісний і кінцевий Космос як естетичний ідеал. Людина в її тілесній досконалості як макрокосм і втілення ідеалу. Домінування скульптури та архітектури. Становлення доричної і іонійської ордерних систем. Архаїчні курси і кори. Вазопис. Геометричний і килимовий стилі. храмів. Периптер як найбільш поширений тип храму класичного періоду. Парфенон як виразник головних ідей. Рішення проблеми зображення руху в скульптурі. Основні твори: «Посейдон», «Дельфійський візничий», «Нереїда з Ксанфа»,

«Трон Людовизи». «Дискобол» Мирона. Поліклет «Канон». Зростання психологізму у творах пізньої класики. Основні твори: «Менада» Скопаса, «Гермес у немовлям Діонісом» Праксителя, «Аполлон Бельведерський» Леохара» Венера Мелоська, Ніка Самофракійська. Давньогрецький вазопис. Типи і призначення давньогрецьких судин. Наростання ірраціональних елементів в період еллінізму. Нові риси художнього методу: динамічність, експресивність, ускладнення композиції, елементи психологізму та індивідуальної характерності.

Мистецтво Стародавнього Риму. Мистецтво етрусків як джерело римської художньої культури. Провідні форми римського мистецтва. Римський стиль в архітектурі. Римський скульптурний портрет. Давньоримська архітектура. Громадські споруди: форуми, тріумфальні арки, терми, базиліки, вілли, амфітеатри. Колізей. Сакральна архітектура. Храм Юпітера Капітолійського, Храм Фортуни Веріліс. Храм Сибілли в Тібуре. Пантеон – інженерні відкриття римлян. Помпеянські фрески.

Тема 3.

Мистецтво Візантії Естетичний ідеал Середньовіччя та його основні риси. Доля античних традицій у середньовіччя. Періодизація візантійського мистецтва. Ранньовізантійська архітектура IV-VIII ст. Базилікальний і центричний тип храмів. Поняття «соборність», «божественний покрив» як візуальні символи архітектури Візантії. Архітектура собору Софії Константинопольської. Характеристика мозаїки як провідного виду образотворчого мистецтва. Мозаїчні комплекси Равенни. Мавзолей Галли Плаcidії (V ст.), Сан Аполлінер (VI ст.), Церква Сан Вітале. Період іконоборства, його наслідки та ідея «первообразу». Мистецтво Стародавньої Русі в контексті розвитку середньовічного мистецтва, його історичне коріння. Основні види давньоруського мистецтва (архітектура, монументальний живопис, іконопис). Етапи розвитку та центри мистецтва Київської Русі. Передумови розвитку давньоруського мистецтва: взаємозв'язки та взаємовплив з культурою Візантії.. Українське мистецтво доби феодалізму. Вплив народного мистецтва на художні тенденції. Позитивне значення мистецтва епохи Відродження на розвиток художньої культури України XVI – XVII століття.

Тема 4. Західноєвропейське мистецтво у Середньовіччі. Синтез язичницької античної, язичницької варварської і християнської культури як особливість розвитку мистецтва Західної Європи у ранньому середньовіччі. Романський стиль X-XII ст. архітектури, його особливості. Собори в Вормсі, Шпейері і Майнці. Рельєф і фреска, їх значення для стилевих маркерів в романському мистецтві. Незвичний драматизм скульптури Німеччини.. Готичний стиль XII-XV ст. Готичний храм як модель світобачення та енциклопедія.

Національні школи готичної архітектури: Собори в Реймсі, Ам'єні, Шартрі. собор Паризької богоматері. Англія: собор в Лінкольні, Солсбері, Уелсі. Німеччина: собор в Кельні. Мистецтво вітража та зв'язок з алхімією: церква Сен-Шапель.

Тема 5. Мистецтво Відродження та ідеї гуманізму, прагнення до розширення ідей, тем, і сюжетів мистецтва, орієнтація на ідеалі античності, антропоцентризм. Відродження в Італії. Його періодизація. Проторенесанс (Дученто): Данте та Джотто як презентанти часу. Раннє Відродження (Кватроченто): Мазаччо (розписи капели Бранкачі), Донателло (Кінна статуя кондотьєра Гаталамелати в Падуї, Юдиф, Давід.) Брунелескі (капела Пацці). Значення Флоренції як мистецького центру XV ст.

Кристалізація архітектурних принципів Ренесансу в творчості Леона Батисти Альберті. «Райські двері флорентійського баптистерія Лоренцо Гиберті. Сандро Боттічеллі як виразник неоплатонізму. Високе Відродження (чінквеченто). Леонардо да Вінчі (фреска «Таємна вечеря», Дама з горностаєм»), Рафаель («Сікстинська мадонна», папські станци), Мікеланджело («Давід», Сікстинська капела), Тиціан («Св. Себастьян»), Веронезе («Шлюб в Канні»). Пізнє Відродження та криза естетики. Церква Іль Дезу як модель сакральної архітектури наступного часу. Андреа Палладіо та палладіанство. Тиціан («Св. Себастьян»), Тінторетто («Викрадення тіла Св. Марка з Олександрії»). Загальна характеристика живопису Північного Відродження. Демократизм та фольклорні джерела, фантастика, гротеск. Увага до зображення природи, перевага характерного над типовим. Поява масляного живопису: Ян ван Ейк та Гентський вівтар Хуго ван дер Гуса.

Нідерландський живопис межі XV-XVI ст: творчість Ієроніма Босха та Пітера Брейгеля Старшого (Мужицького). Відродження у Німеччині. Мистецтво доби Реформації. Маттіас Грюневальд «Ізенгеймський вівтар». Експресія драматичних релігійних образів, традиції готики і почала Ренесансного світовідчуття. Лукас Кранах. Альбрехт Дюрер як виразник ідеалів ренесансу. Ідеї Реформації у серії гравюр на дереві "Апокаліпсис" Філософська підоснова змісту гравюр на міді: "Вершник, смерть і диявол", «Меланхолія», «Св. Ієронім».

Спадкоємність культури Київської Русі та творче осмислення нових цінностей західноєвропейського Ренесансу в українській культурі. Особливості культурної еволюції України у складі Великого князівства Литовського. Правовий та мовний статус. Писемність, література. Україна у складі Речі Посполитої. Доба українського Передвідродження. Утвердження гуманістичних ідей в умовах релігійного протистояння. Поширення просвітництва та відродження ідеалів 5 ранньохристиянської

культури. Братський рух та його культурні здобутки: повернення до візантійської спадщини, підтримка шкільництва, розвитку української філології, книгописання та книгодрукування. Києво-Могилянська колегія (академія). Нові явища в галузі церковної культури: перекладна та полемічна література, греко-православне богослужіння.

Тема 6.

Загальна характеристика західноєвропейського мистецтва XVII століття. Взаємовідносини стилів «бароко». «класицизм» та реалізму у XVII столітті. Основні стильові ознаки бароко, жанрове і тематичне різноманіття бароко. Антиномії світосприйняття та експресивність його втілення в мистецтві. Бароко в Італії та роль католицької церкви. М. да Караваджо як реформатор живопису. Л. Берніні та революція у скульптурі. Собор Св. Петра у Римі. Ф.Борроміні: Церква Св. Карла у 4-х фонтанів, церква Сан Іво. Фламандський і голландський живопис XVII ст. Творчість Рубенса як лідера живопису бароко. Формування реалістичної школи мистецтва у Голландії. Рембрандт і Вермеер Дельфтський. Втілення світу душевного життя та поезії повсякденності. Класицизм і філософський раціоналізм та абсолютизм. Франція: Ардуен Мансар, Луї Лево, А. Ленотр. Східний фасад Лувра, палац і парк Версаля - французький класицизм. Творчість Н. Пуссена та Клода Лоррена. Українське мистецтво XIV – XVII ст.: Українське бароко. Раціоналізм як світоглядне підґрунтя культури Нового часу. Культурні наслідки соціально-економічних і політичних перетворень.. Наукоцентризм та народження дослідно-експериментальної науки. Реформація церкви та освіти в Україні, розвиток науки. Розвиток і поширення друкарської справи. Українське бароко в архітектурі, образотворчому мистецтві, граверстві. Передумови формування українського театру. Ренесансні тенденції в розвитку міської культури. Шкільний та ярмарковий театр. Вертеп. Кам'яна і дерев'яна архітектура. Стильові ознаки оборонних споруд. Монументальне та станкове малярство. Становлення світського живопису, портрет у XVII ст. на кошти козацької старшини перебудовані древні Софійський і Михайлівський золотoverхі собори, церкви Києво-Печерської лаври. Роль гетьмана І.Мазепи. Ф.Прокопович про Київ І.Мазепи як новий Єрусалим. Роботи іконописців Федіра Сеньковича, Миколи Петраховича, Івана Рутковича, Іова Кондзелевича.

Тема 7. Західноєвропейське мистецтво XVIII століття: рококо, реалізм, класицизм, сентименталізм. Рококо як породження світської культури його риси (камерність, інтимність, ліричність, витонченість і театральність). А. Ватто і Ф. Буше як представники живопису стилю рококо. Ідеї Просвітництва і мистецтво. Живопис Ж.Б. С. Шардена та скульптура Ж.А. Гудона. Роль енциклопедистів у ствердженні ідей Просвітництва. Статуя

Вольтера. Скульптура Е. Фальконе.. Луї Давид як просвітник і прихильники французької революції. Героїчний класицизм Давида. «Клятва Гораціїв», «Смерть Марата». Англійське мистецтво XVIII ст. та Просвітництво. Вільям Хогарта та його соціальні серія картин «Кар'єра Мота». Англійській портрет і його значення у розвитку портретного мистецтва Європи: Томас Гейнсборо і Джошуа Рейнольдс. Поєднання рис світської парадності з психологічною характеристикою. Заснування в Лондоні Королівської Академії мистецтв (1768). Мистецтво Італії в 18 столітті. Мистецтво у Венеції. Дж. Б. Тьєполо, продовжувач традицій барокової монументального живопису. Розписи Великого залу палаццо Лабіа у Венеції. Міський пейзаж Венеції (ведута): творчість Белотто, Каналетто, Гварді.

Українське мистецтво. Діяльність у Києві видатних архітекторів Йогана Шеделя та Бартоломео Растреллі. Творіння Й.Шеделя як програма для подальшого розвитку архітектурного вигляду Києва. Активізація портретного жанру за часів гетьманства І.Мазепи та Кирила Розумовського.

Тема 8.

Романтизм, реалізм, ампір. Німецька класична філософія і естетика романтиків. Нові принципи мистецтва: свобода самовиразу, емоційність, фантастичність, історизм. Схід у творчості романтиків. Національні особливості романтизму. Німеччина. Меланхолійність, містико-пантеїстичні настрої (портрети та алегоричні композиції Ф. О. Рунге, пейзажі К.Д. Фрідріха). Франція. Історичні композиції у дусі драматичного бароко (живопис Е. Делакруа, скульптура А. Бари). Англія. Космогонічні пейзажі У. Блейка та імпресіонізм У.Тернера. Іспанія. Ф. Гойя. Гротеск серії «Капричос». Провідна роль жанрової та історичної картини. «Монументальний» реалізм жанрових картин Г. Курбе, цикл полотен з теми селянського життя Ф. Милле. Творчість О. Дом'є. Прерафаеліти.

Мистецтво України. К.Трутовський, Л.Жемчужников, І.Соколов. Діяльність В. Штернберга та Т. Шевченка. Розвиток художньої освіти, створення місцевих художніх об'єднань. Майстер побутового жанру М.Пимоненко. В.Орловський - основоположник нового українського реалістичного пейзажу. Майстри національного пейзажу В.Васильківський, І. Труш, імпресіоніст К. Костанді. Історична тематика в творчості О.Сластіона. Розвиток історичного жанру (Ф.Красицький, М.Івасюк).

Тема 9.

Імпресіонізм і становлення пленеру як художньої практики. Ключові представники імпресіонізму в образотворчому мистецтві та скульптурі. Робота К. Моне «Враження, схід сонця» (1872) як програмний твір

імпресіонізму. Живопис Е. Мане «Сніданок на траві»; П.-О. Ренуара «Танці у Мулен де ла Галетт», «Портрет актриси Жанни Самарі», Е. Дега «Блакитні танцівниці». Скульптурні роботи О. Родена «Мислитель», «Поцілунок», «Вічна весна». Імпресіоністичні тенденції в українському мистецтві на прикладі творів О. Мурашка «Поблизу кафе», І. Труша «Захід сонця в лісі». Риси фовізму та примітиву. Становлення та основні риси постімпресіоністичного напрямку в мистецтві кінця XIX століття. Ключові представники та їх програмні твори: В. ван Гог «Зоряна ніч», П. Гоген «Таїтянки на пляжі», П. Сезанн «Гравці у карти».

Тема 10.

Стиль модерн, символізм та фовізм. Часові межі модерну (1880-1914). Зміна принципів формотворення, синтез методів, засобів, видів мистецтва. Життєтворчість засобами мистецтва. Стилізація та декоративність як загальні принципи мистецтва модерну, їх визначення. Національні варіанти модерну та інтернаціональні мотиви стилю. А. Гауді та Г. Клімт. Символізм та його принципи. епохи. Пюві де Шаванн (1824-1898) і становлення символізму. Гюстав Моро (1826-1898). Оділон Редон (1840-1916). М. Врубель. Угрупування «Набі». Український модерн. Твори В. Городецького, В. Кричевського., О. Новаковського.

Тема 11.

Авангард початку XX ст., радикальна критика традицій. Кубізм і футуризм. Кубізм у творчості П. Пікассо та Ж. Брака. Скульптура кубізму О. Архипенка. Ідеї та творчі засоби футуризму. Скульптура футуризму у Кольдера та Тенглі. Неопримітивізм в мистецтві початку XX ст. Фовізм, та експресіонізм. А. Матісс. Експресіоністське угруповання «Міст». Е. Мунк та розвиток гравюри у першій чверті XX ст.

Абстракціонізм. В. Кандинський та К. Малевич. Піт Мондріан та ідеї «неопластицизму». Друга хвиля абстракціонізму у 1950–х рр. Живопис психічного автоматизму (ташизм) Поллока. Абстрактний експресіонізм (М. Ротко, А. Горкі, Г. Хартунг, Де Кунінг, П. Сулаж) і Геометричний абстрактивізм. (Н. де Сталь, Й. Альберс). Вираження духовного засобами тільки кольору та абстрактних форм.

Дадаїзм і сюрреалізм: ірраціональне та підсвідоме в художньому баченні Алогізм як творчий метод. Дадаїзм та його принципи у мистецтві XX ст. М. Ернст, Г. Арп, Ф. Пікабія, Ів Тангі, Р. Магрітт. С. Далі і його місце у сюрреалістичному руху

Український авангард. Кубофутуризм О.Екстер та О. Богомазова. Неовізантизм М. Бойчука.

Тема 12.

Неоавангардизм у другий пол. XX ст. Поп-арт, концептуалізм, оп-арт, гіперреалізм, ленд-арт. Нові форми мистецтва: хеппенінг, інвайромент, перформанс. Теорія симулякру. Метод гри у мистецтві та вихід за його межі. Поп-арт - "популярне мистецтво" (Європа, США, Японія, 1950-1960-і рр.). «Споживче» суспільство. Роль реклами у становленні поп-арту, увага до проблем масової культури. Знищення кордонів між мистецтвом та реальністю – дадаїстське коріння поп-арту. Інституційна теорія мистецтва Дж. Дікі. Творчість Р. Раушенберга та Е. Уорхола. Фотомонтаж, колаж, асамбляж, інсталяція у поп-арті. Хепенінг як різновид ситуаціонізму в мистецтві: «Колаж фактів, предметів і жестів у просторі» (С. Зонтаг). Діяльність А. Капро. Інвайромент – переживання середовища, створеного у вигляді творчості. Кінетичне мистецтво як просторово-динамічний різновид оп-арту та поп-арту. «Фотосприйняття» у мистецтві. Українське мистецтво 60-90 років.

Тема 13.

Постмодернізм та його художня філософія. «Тілесність» як принцип сучасного мистецтва. «Деканонізація» та боротьба з традиційними цінностями у мистецтві постмодерна. Текст и зображувальне мистецтво. Іронія постмодерна як затвердження плюралізму у художньої діяльності. Специфіка сучасної візуальної культури. Нові форми бачення. Архитектура постмодерна: Ф.Джонсон, Р. Вентурі, К. Кумо, Р.Боффіл. Герхард Ріхтер, Демієн Херст. Манежна виставка 1988 р. ("українська хвиля", "український трансавангард"). Художники постмодернізму—А. Савадов, О. Гнилицький, Г. Сенченко, О. Харченко, О. Голосій; художники групи "Паризька комуна", "Вольова грань національного постмодернізму", "Одеської школи" — О. Ройтбуд, В. Рябченко, С. Ликов та ін.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Вивчення дисципліни «Історія мистецтв» передбачає проведення поточного, семестрового та підсумкового контролю.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Курс передбачає роботу в колективі та творчу діяльність.

Середовище в аудиторії будується на принципах дружності, взаємоповаги, творчої співпраці та відкритості до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Пропуски занять здобувачами освіти допускаються лише з поважних причин.

Пропущені практичні заняття зараховуються шляхом самостійного опрацювання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Київ : Ліра-К, 2021. 182 с.
2. Історія мистецтва : конспект лекцій / укл. С. І. Побожій. Суми : Сумський державний університет, 2021. 70 с.
3. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення / за заг. ред. Стівена Фартінга. Харків : Видавництво «Vivat», 2021. 576 с.
4. Крамарчук Х., Мотиль Р., Білінська О. Історія мистецтв та архітектури. Львів, 2022. 176 с.
5. Москвічова Ю. О. Історія мистецтв у контексті світової культури : навчально-методичний посібник : у 3-х т. Херсон : Видавництво ОЛДІ-ПЛЮС, 2021.
6. Побожій І. Імена України. 100 митців. Суми: Університетська книга, 2020. 236 с.
7. Яців Р. Мала хронологія мистецьких подій і пам'ятних дат ХХ століття. Україна – світ. Київ : Апріорі, 2021. 544 с.

Додаткова

1. Безклубенко С.Д. Мистецтво: терміни і поняття / С.Д. Безклубенко. К.: Ін-т культурології АМУ, 2008. 240 с.
2. Бичко А.К. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: курс лекцій / А.К. Бичко. К.: Вища школа, 2005. 546 с.
3. Історія зарубіжного мистецтва : навч. посіб. для студентів мистец. спец. Кам'янець-Подільський : Сисин Я. І. : Абетка, 2015. 75 с.
4. Куліш О.А. Історія зарубіжного мистецтва : навч. посіб. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2015. 275 с.
5. Студницька М. Історія мистецтва країн Сходу : навч. посіб. для підгот. студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. / М. Студницька ; Львівська академія мистецтв. Кафедра історії та теорії мистецтва. Львів : [б.в.], 2004. 196 с.
6. Уманцев Ф.С. Мистецтво давньої України: історичний нарис / Ф.С. Уманцев. К. : Либідь, 2002. 328 с.
7. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Харків: Vivat, 2019. 576 с.

8. Храмова-Баранова, О. Л. Історія західноєвропейського мистецтва Х-поч. ХХ ст. : навч. посіб. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2018. 182 с.
9. Ходж А. Н. Історія мистецтва. Живопис від Джотто до наших днів : [пер. з англ.]. Харків: Фактор : Pelican, 2012. 208 с.
- 10.Шейко В.М. Історія художньої культури. Західна Європа ХІХ–ХХ ст.: підручник для студ. вищ. навч. закл. мистецтва і культури / В. М. Шейко. Х. : ХДАК, 2001. 206 с.
11. Шейко В.М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ: підруч. для студ. вузів мистецтва і культури / В. М. Шейко. Харків : ХДАК, 1999. 210 с.
12. Шейко В.М. Історія художньої культури:Західна Європа ХVІІ–ХVІІІ ст.: підруч. для студ. ВНЗ мистецтва і культури / В.М. Шейко, О.А. Гаврюшенко, О.В.Кравченко. Харків : ХДАК, 2001. 182 с.
- 13.Шейко В. М. Історія художньої культури. Західна Європа ХVІІ і ХVІІІ ст. / В.М.Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 2001. 190с.
- 14.Шейко В. М. Історія художньої культури. Середньовіччя. Відродження / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. Харків : ХДАК, 2001.190 с.
- 15.Шейко В.М. Історія української художньої культури: підручник для студ. вищих навч. закладів мистецтва і культури / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. Харків : ХДАК; Х. : Регіон-інформ, 2003. 180 с.
- 16.Шейко В.М. Історія художньої культури. Візантія. Арабомусульманський світ. Китай. Японія. Х., 2001. 181 с.

Інформаційні ресурси

1. Google art project. <https://www.culturepartnership.eu/article/google-art-project-kak-ustroena-krupneyshaya-v-mire-muzeynaya-kollektsiya>
2. <https://cutt.ly/UDR6PsB>.
3. Інтерактивний музей <http://old.daily.lviv.com/3D/loda/> 3
4. «Відкриття» <https://cutt.ly/iDnHbkh>
5. Виставка-вернісаж «Кольорова палітра полтавських художників»
URL: <https://project177544.tilda.ws/page2562866.html>
6. Вісник КНУКІМ. Серія «Мистецтвознавство». URL: <http://arts-seriesknukim.pp.ua/>. 67
7. Стародавні цивілізації. Греція. Документальні фільми UA. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Ao3K208EZm0>

8. Журнал «Культура і мистецтво у сучасному світі». URL: <https://lib.knukim.edu.ua/scientific-journals/>
9. Журнал «Мистецтвознавство України». URL: <http://mystukr.mari.kiev.ua/>
10. Збірник наукових праць «Мистецтвознавчі записки». URL: <http://journals.uran.ua/mz>
11. Культурологічний словник термінів. URL: <http://studcon.org/kulturologichnyy-slovnyk-terminiv?page=6>
12. Наукові записки ТНПУ імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. URL: <http://nzm.tnpu.edu.ua/>
13. Сучасні французькі митці. URL: <https://www.artabus.com/artists.php>.
14. Artcyclopedia. URL: <https://cutt.ly/nkdAwyU>.
15. BBC. Culture. URL : <https://www.bbc.com/culture/tags/art-history>
16. Gallerix. URL: <https://gallerix.org/>.
17. Journal of History Culture and Art Research. URL: <http://kutaksam.karabuk.edu.tr/index.php/ilk>